

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1610

Vragen van het lid **Ortega-Martijn** (ChristenUnie) aan de ministers van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en van Economische Zaken over *de druk op werknemers om op zondag te werken*. (Ingezonden 22 januari 2010)

1

Kent u het bericht «In Alexandrium hoort zondag er gewoon bij»?¹

2

Wat vindt u van de conclusie van CNV Dienstenbond dat er druk wordt uitgeoefend op werknemers om op zondag te werken?

3

Deelt u de mening dat de door de CNV geconstateerde weigering om werknemers dubbel te betalen voor zondagswerk en het dreigen met ontslag bij de weigering van zondagswerk wijzen op gebrekkige naleving van de Arbeidstijdenwet, waarin het uitgangspunt staat dat een werknemer op zondag niet hoeft te werken? Bent u bereid te onderzoeken op welke schaal dergelijke overtredingen van de Arbeidstijdenwet plaatsvinden?

4

Controleert de Arbeidsinspectie expliciet op overtredingen van de Arbeidstijdenwet met betrekking tot zondagswerk? Bent u bereid de controles op dit punt op korte termijn te verscherpen?

5

Op welke manier kan de toevoeging van het belang van werknemers in het recente voorstel tot wijziging van de Winkeltijdenwet bijdragen aan het tegengaan van overtredingen met betrekking tot zondagswerk?

Toelichting:

Deze vragen dienen ter aanvulling op eerdere vragen ter zake van de leden Gesthuizen (SP) en Van der Vlies, ingezonden 22 januari 2010 (vraagnummer 2010Z01276).

¹ Reformatorisch Dagblad, 21 januari 2010, «In Alexandrium hoort zondag er gewoon bij».

Antwoord

Antwoord van minister **Donner** (Sociale Zaken en Werkgelegenheid), mede namens de minister van Economische Zaken (ontvangen 15 februari 2010)

1

Ja.

2

Het uitoefenen van druk op personeel om op zondag te werken en het dreigen met ontslag is ongewenst. In Nederland is het werken op zondag met bijzondere waarborg omgeven. In de Arbeidstijdenwet (Atw) wordt erkend, dat de zondag als een speciale dag wordt gezien, een dag waarop het normale regime van de arbeids- en rusttijden niet van toepassing is. Het uitgangspunt van de Atw is dat op zondag geen arbeid wordt verricht. Alleen als dat uit de

aard van de arbeid voortvloeit of de bedrijfsomstandigheden dit noodzakelijk maken is zondagarbeid toegestaan. Daarbij is, afhankelijk van welke situatie van toepassing is, ook relevant in hoeverre de werknemer er zelf voor kiest om op zondag te werken.

Vanuit goed werkgeverschap is het belangrijk dat over werken op zondag goede afspraken met de werknemers worden gemaakt. In de Atw en het Burgerlijk Wetboek is voor verschillende situaties bescherming geregeld van werknemers voor het werken op zondag. Werknemers die onder druk worden gezet om op zondag te werken, kunnen zich op deze wetten beroepen, afhankelijk van de situatie die voor hen geldt.

3

Het is afhankelijk van de situatie of er sprake is van gebrekkige naleving van de Arbeidstijdenwet. De wet kent twee situaties waarin zondagarbeid toegestaan is, en afhankelijk van welke van toepassing is, heeft de werknemer meer of minder instemmingsrecht. Instemming van de individuele werknemer of van het medezeggenschapsorgaan tot het verrichten van arbeid op zondag is altijd verplicht wanneer de *bedrijfsomstandigheden* arbeid op zondag noodzakelijk maken (artikel 5:6, tweede lid, Atw). Instemming tot het verrichten van arbeid op zondag is niet nodig als deze arbeid voortvloeit uit *de aard*

van de arbeid en deze arbeid bij het aangaan van het contract is overeengekomen (Atw, artikel 5:6, eerste lid). Wel moet de werkgever o.g.v. artikel 27 van de Wet op de Ondernemingsraden (WOR) altijd instemming hebben van het medezeggenschapsorgaan als hij de arbeids- en rusttijdenregeling die voor (een deel van) zijn werknemers geldt, wil vaststellen, wijzigen of intrekken. De werkgever moet wel individuele instemming van de werknemer hebben indien hij deze op 40 of meer zondagen per jaar wil laten werken.

Indien *bedrijfsomstandigheden* arbeid op zondag noodzakelijk maken, kan de werknemer dus niet gedwongen worden tot arbeid op zondag. In artikel 7:670, lid 9, Burgerlijk Wetboek is expliciet opgenomen dat de werknemer niet ontslagen mag worden vanwege het enkele feit dat hij weigert op zondag arbeid te verrichten in geval bedrijfsomstandigheden hiertoe nopen. Dit opzegverbod geldt ook voor werknemers die vanwege de aard van het werk op zondag moeten werken, maar weigeren om op meer zondagen te werken dan wettelijk is geregeld.

Ook CAO-afspraken (zoals bijvoorbeeld die over de compensatie van zondagsarbeid) dienen nageleefd te worden.

Zowel voor artikel 5:6, tweede lid, Atw, als voor CAO-bepalingen geldt dat zij vallen onder het burgerlijk recht, wat betekent dat iedere werknemer die van mening is dat zijn werkgever onrechtmatig handelt, dit voor kan leggen aan de rechter.

4

De overheid beperkt zich tot het stellen van een wettelijk kader ter bescherming van de werknemer en de zondagsrust met noodzakelijke uitzonderingen daarop, waarbinnen werknemers en werkgevers zorgvuldig keuzes kunnen maken. Om die reden is in artikel 10:1 Atw bepaald, dat niet-naleving van artikel 5:6 Atw geen overtreding is waarvoor op grond van de Atw een bestuurlijke boete kan worden opgelegd. Artikel 5:6 Atw moet door partijen zelf worden gehandhaafd.

5

In het wetsvoorstel tot wijziging van de Winkeltijdenwet is opgenomen dat gemeenten bij de concrete toepassing van de toerismebepaling

alle betrokken belangen moeten afwegen. De gemeente wordt in het wetsvoorstel in ieder geval verplicht om de volgende belangen in zijn afweging te betrekken:

- werkgelegenheid en economische bedrijvigheid, waaronder mede wordt begrepen het belang van winkeliers met weinig of geen personeel en van winkelpersoneel,
- zondagsrust, en
- leefbaarheid, veiligheid en openbare orde.

De belangen van winkeliers met weinig of geen personeel en van winkelpersoneel zijn door middel van het amendement Van der Staaij c.s. (Kamerstukken II 2009/2010, 31 728, nr. 34) in het wetsvoorstel tot wijziging van de Winkeltijdenwet opgenomen. Hierdoor wordt bereikt dat de gemeenten bij hun afweging of zij gebruik willen maken van de toerismebepaling ook de belangen van winkeliers met weinig of geen personeel en van het winkelpersoneel moeten meewegen. Als een gemeente heeft besloten om gebruik te maken van de toerismebepaling, kunnen de winkeliers op zondag hun winkel openen. Het amendement draagt er dus vooral aan bij dat gemeenten het belang van winkeliers met weinig of geen personeel en van het winkelpersoneel in hun afweging tot zondagsopening beter meenemen. De winkeliers moeten nu en straks – bij wel of geen zondagsopening – altijd de Arbeidstijdenwet naleven. Daar brengt het amendement geen verandering in.